

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Udvalget for Forretningsordenen
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 15. december 2021
Kontor: Stats- og Menneskerets-
kontoret
Sagsbeh: Oliver Arieli
Sagsnr.: 2021-0032/23-0055
Dok.: 2239601

Besvarelse af spørgsmål nr. 104 (Alm. del) fra Folketingets Udvalg for Forretningsordenen

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 104 (Alm. del), som Folketingets Udvalg for Forretningsordenen har stillet til justitsministeren den 1. december 2021.

Nick Hækkerup

/

Henrik Skovgaard-Petersen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 3392 3340
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 104 (Alm. del) fra Folketingets Udvalg for Forretningsordenen:

”Hvilke grænser sætter grundlovens § 52 efter Justitsministeriets opfattelse for mulighederne for at sammensætte Folketingets stående udvalg på en anden måde end det, der i dag følger af Folketingets forretningsorden, f.eks. således at udvalgene sammensættes af ét medlem fra hver folketingsgruppe, men med forskellige stemmewægte svarende folketingsgruppernes størrelse, eller således at udvalgene sammensættes med et medlem fra hver folketingsgruppe suppleret med et antal medlemmer, som vælges efter forholdstal?”

Svar:

1. Grundlovens § 52 har følgende ordlyd:

”Folketingets valg af medlemmer til kommissioner og hverv sker efter forholdstal.”

Jens Peter Christensen m.fl., Grundloven med kommentarer (2015), side 337, anfører bl.a., at bestemmelsen finder direkte anvendelse ved Folketingets valg til egentlige folketingsudvalg, herunder stående udvalg, jf. §§ 7 og 8 i Folketingets forretningsorden, til parlamentariske kommissioner, jf. grundlovens § 51, hvor det i lovgivningen er bestemt, at Folketinget vælger et antal medlemmer til kommissioner, hverv og lignende, jf. lov nr. 281 af 24. oktober 1953 om ændringer i lovgivningen om Folketingets valg af medlemmer til visse kommissioner og nævn m.v., samt ved valg af statsrevisorer, jf. grundlovens § 47, stk. 2.

Kravet om forholdstalsvalg medfører i praksis, at Folketingets valg af medlemmer til bl.a. stående udvalg skal ske således, at Folketingets partier repræsenteres i forhold til deres mandattal i Folketinget, jf. også bl.a. Jens Peter Christensen m.fl., Dansk Statsret (3. udg., 2020), side. 115.

Der må i kravet om forholdstalsvalg i grundlovens § 52 formentlig antages at ligge et krav om, at Folketingets valg af medlemmer til kommissioner og hverv skal ske efter forholdstal på grundlag af Folketingets sammensætning på det tidspunkt, hvor valget foretages. Det må endvidere formentlig anses for uforeneligt med bestemmelsen at gennemføre en ordning, hvorefter Folketingets medlemmer afskæres fra at slutte sig sammen (herunder indgå

valgforbund) med henblik på det enkelte valg. Der henvises i den forbindelse til det af Justitsministeriet anførte i bilag 2 til betænkning over forslag til lov om statsrevisorerne og forslag til folketingsbeslutning om statsrevisorerens valg og virksomhed, afgivet af Udvalget for Forretningsordenen den 17. juni 1975, jf. Folketingstidende 1974-75 (2. samling), tillæg B, sp. 1457 ff.

Det bemærkes, at det følger af grundlovens § 48, at Folketinget selv fastsætter sin forretningsorden, der indeholder de nærmere bestemmelser vedrørende forretningsgang og ordens opretholdelse. Følgende fremgår af Folketingets forretningsorden § 36, stk. 1:

”Når Folketinget skal vælge medlemmer til udvalg, kommissioner og hverv, sker det efter forholdstal (grl. § 52). Beregningen sker efter følgende principper: Tingets medlemmer deles efter valggrupper, der hver for sig omfatter de folketingsgrupper og medlemmer, der har anmeldt til formanden at ville stemme sammen i et eller flere nærmere angivne tilfælde, for en vis tid eller indtil videre. Hver valggruppes medlemstal opføres derefter på en særskilt liste, og antallet deles på listen med 1, 2, 3 osv., indtil hver listes stemmetal er delt med et tal så stort som det antal, der i det højeste kan ventes at blive listen til del. Det største af de delingstal, der er fremkommet på den nævnte måde, giver den valggruppe, som det er tilfaldet, ret til pladsen som nr. 1. Det næststørste giver ret til pladsen som nr. 2 osv., indtil man har nået det fulde antal, som skal vælges. Er delingstal lige store, afgøres rækkefølgen ved lodtrækning. Hver valggruppe meddeler gennem Lovsekretariatet formanden, hvilke folketingsgrupper og medlemmer valggruppen består af, og hvem valggruppen har udpeget til de pågældende valg. Lovsekretariatet kontrollerer på formandens vegne, at valggruppen har udpeget det antal, som den er berettiget til efter forholdstalsberegningen. Formanden oplæser derefter navnene på de valgte eller foranlediger, at navnene indgår i referatet af Folketingets forhandlinger uden at være læst op.”

Der henvises i øvrigt for så vidt angår sammensætningen af stående udvalg, jf. § 7 i Folketingets forretningsorden, til afsnit 4.1 om nedsættelse og sammensætning af udvalgene i Håndbog i Folketingsarbejdet.

Det bemærkes endelig, at grundlovens § 52 antages at vedrøre de tilfælde, hvor valget af medlemmer til kommissioner og hverv er henlagt til Folketinget som sådant, jf. bl.a. Jens Peter Christensen m.fl., Grundloven med kommentarer (2015), side 337. Jens Peter Christensen m.fl., a.st., anfører

videre, at det er i overensstemmelse hermed, at det eksempelvis ved lov bestemmes, at de i Finansudvalget repræsenterede partier hvert udpeger ét medlem, at hvert af de i Folketinget repræsenterede partier udpeger et medlem, eller at de folketingspartier, som har sæde i Folketingets Præsidium, udpeger medlemmerne.

Som yderligere eksempel kan nævnes kapitel XIX i Folketingets forretningsorden om undersøgelser med særlig parlamentarisk forankring, der i § 61 indeholder bestemmelser om sammensætningen af Granskningsudvalget. Det følger navnlig af bestemmelsens stk. 2, at Granskningsudvalget sammensættes af et medlem fra hver af de folketingsgrupper, der er repræsenteret i Udvalget for Forretningsordenen, samt observatørerne i dette udvalg fra Folketingets øvrige folketingsgrupper. Der kan tilsvarende henvises til forretningsordenens § 59, der vedrører Underudvalget under Udvalget for Forretningsordenen.

2. På den anførte baggrund vil det efter Justitsministeriets opfattelse ikke være i overensstemmelse med kravet om forholdstalsvalg i grundlovens § 52, såfremt det fastsættes, at Folketingets egentlige udvalg sammensættes af ét medlem fra hver folketingsgruppe, eller at udvalgene sammensættes af ét medlem fra hver folketingsgruppe suppleret med et antal medlemmer, som vælges efter forholdstal. Det bemærkes dog tillige, at det efter Justitsministeriets opfattelse i første række tilkommer Folketinget at tage stilling til rækkevidden af grundlovens § 52 i forbindelse med fastsættelsen af sin forretningsorden.